

Delavska PRAVICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Kamniška izjava

Delavstvo je bilo od prvih časov svojega prebujenja nosilec osnovnih ljudskih svobodoljubnih zahtev. S prebujo delovnega ljudstva je stopil v svet nov činitelj, ki je najbolj neustrašeno in najbolj iz srca prižigal luč sredi temne reakcije in kazal pot ostalim stanovom, da niso zaostali v močvirju in žalostno končali.

Tudi slovensko krščansko socialistično delavstvo je od svojega prvega nastopa pred skoraj pol stoletjem vse čase sem s častjo prednjačilo ostalim stanovom in vedno varno in trdno šlo svojo pot, ki jo je spoznalo kot narodu in delavstvu rešilno.

Kadar koli je bilo treba, tudi v najtežjih časih, je znalo krščansko socialistično delavstvo dvigniti svoj glas in narodu ter oblastnikom povedati svoje mnenje. Tudi v letih najhujše odkrite diktature je to delavstvo povedalo svoje mnenje, kljub temu, da so takrat vsi kričači varno čepeli v mišjih luknjah in zavarovali svoje dragocene kože. Pred dvema leti smo znova povedali javnosti in vladajočim svoje mnenje o gospodarskih in socialnih razmerah in postavili odločne zahteve po korenitem izboljšanju.

Izjava, ki jo je dalo krščansko socialistično delavstvo ob priliki slovesne proslave osamosvojitve južnoslovanskih narodov v Kamniku, ni navadna priložnostna izjava ali napitnica, ki jo stresesh iz rokava, samo da nekaj poveš. V kamniški izjavi smo krščanski socialisti povedali svoj narodno, socialno in gospodarsko politični program.

Nič novega nismo s tem povedali. To je le izraz duha in mišljenja, ki vlada v naših vrstah že desetletja in ki ga smatramo za Krekovo dediščino, ki je po nas raztegnil svoje celovanje daleč preko svojega groba.

Tudi ni bila priložnost, ko smo dali to izjavo, samo slučajna. Vemo, da je danes čas, ko si mora slovenski narod postaviti določene cilje in stopiti na pot k njim. V času najhujših zmed in nejasnosti o življenjskih nalogah naroda je krščansko socialistično delavstvo dvignilo vpricho vsega zmedenega slovenskega ljudstva jasne in določene smernice. Po našem delavstvu je slovenskemu ljudstvu 4. septembra spregovoril dr. J. Ev. Krek. To so namreč njegove ideje, ki jih je vsajal slovenskemu ljudstvu v srce, ki so jih pa skrbniki teh idej lahkomišelnostno zapravili in pogubili po stranskih potih in blatnih kollesnicah.

Program, ki smo ga znova dvi-

Borba francoskega delavstva za 40-urnik

Francoska vlada je brez sporazuma z delavskimi strokovnimi organizacijami na podlagi pooblastila, ki ga je svoj čas dobila od parlamenta, dejansko napadla zakon o 40-urnem delavniku.

Ministrski predsednik Daladier sicer trdi, da je ostal zakon v bistvu nedotaknjen, dejansko je pa drugače. Ministrski svet je sprejel 30. avgusta 1938 nov dekret, ki določa:

1. Da sme vlada odrediti v vseh obratih, ki so važni z ozirom na obrambo države, urediti nadurno delo in tudi način, kako se naj to nadurno delo plačuje.

2. Člen 2. omenjenega dekreta se nanaša tudi na taka dela, ki niso v zvezi z obrambo domovine. Ta člen pooblašča delovnega ministra poleg že sedaj predvidenih in dejansko izvajanih nadur dovoliti še nadaljnje nadure, ki pa ne smejo presegati števila 100 na leto.

V nekaterih obratih so bil namreč že pred tem dekretom s pristankom delavstva uvedene začasne nadure. Delavske strokovne organizacije so brez razlike na svetovni nazor zavzele odločno odklonilno stališče.

Dokazujejo, da niso taki ukrepi nujno potrebni. Kajti v številnih podjetjih morajo delavci delati v skrajšanem delovnem času. Če trdijo nasprotniki 40-urnega delavnika, da je ta kriv krize, opozarja delavstvo, da so morali delavci v mnogih industrijah delati po 52 ur na teden že pred letom 1936, ko še ni bil v veljavi 40-urni delovnik.

Delavstvo se ne bori za 40-urnik zato, da bi paslo lenobo, ampak da bi se zmanjšala brezposelnost in da bi dobili priliko za delo tudi

gnili pred slovensko ljudstvo v Kamniku, predstavlja ravno in varno pot za ves narod. Res je ta pot videti danes težavna in trnjeva, toda to je tudi edina pot, po kateri moramo iti Slovenci, če hočemo:

1. rešiti težko socialno vprašanje, ki je v našem narodu nerešeno in zaradi katerega se naše ljudstvo tvorno in duhovno pogublja;

2. rešiti vprašanje gospodarskega obstanka slovenskega naroda, ki je danes na potu k obubožanju, medtem ko njegove življenjske sile in narodno premoženje ter naravno bogastvo vedno huje izrablja tuji veliki kapital in si dela velikanske dobičke;

brezposelni. Torej da bi prišlo v produkcijski proces čim več delovnih sil. Iz tega je razvidno, da je bila popolnoma pravilna naša sodba o dejanskem stanju in vzroku borbe proti 40-urnemu delovniku v Franciji, ki smo jo že izrazili v našem listu. Namesto da bi proglasili kapitaliste, ki izvažajo iz delavskih žuljev iztisnjen denar v zamejstvo, za izdajalce domovine in tudi proti njim tako postopali, hočejo obsoditi tiste, ki so vedno in še danes največ žrtvujejo za državo.

Kapitalizem pozna le pogojno ljubezen do države.

Stališče francoskih krščanskih sindikatov

Komunike:

Glavni odbor Zveze francoskih krščanskih delavcev se je sešel z namenom, da pregleda položaj, ki je nastal po objavi načrtov, hotelih spremeniti zakonito določen delovni čas, in znova

dal duška svoji popolni privrženosti načelu 40-urnega dela v tednu.

Posebno je naglasil dejstvo, da je Narodni odbor Zveze že v oktobru 1937 slovesno izjavil, da se nobena uredba, bilo v kakršni koli obliki, ne sme dotakniti tega načela izven rednega okvira parlamentarnih ustanov.

Odbor je mnenja, da so pravna sredstva, ki naj dajejo odškodnino za izgubljeni čas, in stalna ter začasna prikrajšanja, ki so se dogodila zaradi neklih nujnosti, že nenavadno oslabila odredbe, vsebovane v zakonu z dne 21. junija 1936. Poleg tega pa ugotavlja, da so se koristili tega zakona že itak v slabi meri izrabljale.

Odbor upošteva vztrajno brezposelnost v Franciji in gospodarsko-družbeno nujnost po vzdrževanju mezdnih obresti, vendar ne more razumeti, kakšna naj bo zveza med morebitno nadaljšanim delovnim časom ter tako imenovanim izboljšanjem naših financ. Dejansko ne bi smeli pozabiti, da danes naše gospodarstvo najbolj težijo bremena, ki nam jih vsiljuje mednarodni položaj.

Nasprotno upa odbor, da bodo sklepi mednarodne konference dela, storjeni na 24. seji zadnjega junija, omogočili razširitev 40-urnega delavnika v glavnih industrijskih državah.

Lep tabor JSZ-e na Govcah nad Laškim

Lepo vreme je omogočilo delavstvu, da se je svoje prireditve na Govcah v zelo velikem številu udeležilo. Po več ur daleč so prišli rudarji iz Zagorja, Trbovelj in Hrastnika poleg tistih iz Hude jame, ki so imeli krajšo pot. Mnogo je prišlo Celjanov in delavcev iz Rimskih Toplic ter iz vseh ostalih skupin iz bližnje in daljne okolice.

Ob 10 smo se udeležili sv. maše v idilčni hribovski cerkvi, ki je bila za stotine delavstva seveda premajhna.

Po sveti maši se je začelo pred cerkvijo zborovanje. Vodil ga je tovariš

3. rešiti vprašanje slovenske narodne kulture, jo obvarovati pred popolnim zastojem ter jo dvigniti spet na stopnjo omikanih evropskih narodov;

4. zagotoviti našemu narodu enakopravnost z vsemi drugimi narodi;

5. ustvariti vse pogoje za močno državno skupnost Slovencev z južno-slovanskimi narodi in tej državni skupnosti priboriti moč, ugled in življenjsko silo, po kateri bo zavzela v veliki bratovski družini narodov pripadajoče častno mesto.

V zmedbi pojmovanja in programov smo krščanski socialisti s kamniško izjavo pokazali pot. Po tej poti gremo mi in naj gre vse slovensko ljudstvo.

Diacci, ki je pozdravil delavstvo, med njimi tudi predsednika JSZ-e Srečka Zumra, ki se je tabora tudi udeležil. Za tem je v imenu centrale JSZ-e kratko spregovoril tov. Matie Koprivec iz Ljubljane. Obširen in temeljit govor je imel nato tov. Lojze Lešnik. Orisal nam je zgodovino težkih delavskih bojev v rudarskih revirjih in v ostalih skupinah JSZ-e. Poudaril je vodilne smeri, ki vodijo našo JSZ-o v teh težkih časih ter nam vplival v duše samozavest in odločnost v pravičnem delavskem boju. Za Lešnikom je govoril tov. Stane Kovač iz Celja in posegel globoko v osnovna vprašanja socialne in gospodarske borbe, živo prikazal potrebo svobode in neodvisnosti delavskih gibanj ter delavske izobrazbe, brez katere se delavstvo ne bo moglo boriti za boljše čase. Za zaključek je kratko spregovoril še tov. Diacci ter udeležence navdušil za nove napore v delavski borbi.

Po zborovanju smo ostali še dalj časa na lepih Govcah. Med delavstvom se je razvilo lepo tovariško razpoloženje.

Tabor na Govcah je tako zaključil naše letošnje nastope. To je bil lep in prisrčen zaključek taborov in slovesnosti, na katerih je krščansko socialistično delavstvo letos skupno manifestiralo za vodilne ideje našega gibanja. Letošnji tabor na Govcah pa je bil tudi najlepši izmed vsemi, kar jih je doslej bilo na tem kraju. Rudarskemu in ostalemu delavstvu tega okraja je dal novih pobud za uspešno in vztrajno delo v boju za delavske pravice.

Resnica!

V predzadnji številki »Delavske pravice« sem bral zelo zanimive ugotovitve v članku »Vzgoja«. Popolnoma se strinjam z njimi in priznati moram, da sem nešteto krat že slišal dovolj bridkih resnic na račun te »dvojne krščanske morale«.

Članek sam je pa obrnil mojo pozornost še drugam. Vprašanje resnice, odkrite in resnično iskreno ugotovljene resnice in njena vloga v rasti in uspehu krščanstva, vstaja vedno bolj in bolj pred nami in zdi se mi potrebno, da najdemo potrebne odgovore!

Saj je res, da neprestano poudarjamo in govorimo, da so kristjani vedno resnico nosili, tudi je res, da dokazujemo vedno, da so dajali kristjani vedno prednost resnici in se je niso nikoli bali — pa vendar resnično je pa le mnogokrat silno drugače. Res je sicer, da se krščanstvo resnice nikoli ni balo in da bi krščanstvo vzdržalo še tako pikro in težko resnico, pa so vendar bili tu tudi kristjani, s katerimi moramo vedno nujno računati, ki jim do resnice nikoli nič dosti ni bilo ali so jo pa odkrito sovražili in pozabili čisto hoté nanjo. Vsi, ki krščanstvo spremljajo, ga opazujejo in oznanjujejo, pa z naukom samim ocenjujejo in presojujejo tudi ljudi, ki se družijo v njegovem okrilju. Meni se zdi takšno gledanje čisto pravilno, kajti prepričan sem, da mora krščanstvo, če je resnično popolno (in o tem sem tudi trdno prepričan, kakor gofovo vsi drugi okoli »Del. pravice«), tako prevzeti ljudi, ki so ga sprejeli za svoj svetovni nazor, da vse svoje življenje in udejstvovanje po tem nazoru uravnajo in da z njim nikoli ne prihajajo v nasprotje. Res je, da moramo računati tu še s človekom in človeškim elementom, pa vendar je važno, da se svoje odgovornosti za vsako najmanjše dejanje zavedamo. Vsakomur bo mirno priznal, da prenese mo kristjani in tudi krščanstvo vsako še tako otro kritiko, da vzdržimo ob vsaki podrobni presoji in sodbi, kajti vedno je toliko stvari, ki usmerjajo sodbe v pozitivno smer tu, kjer začno ljudje presojevati nas same in naše vsakdanje življenje, ko začno natančneje in bolj kritično motriti naše »krščansko življenje«, se umaknemo in strahopetno pobegnemo.

V zgodovini Cerkve in ljudi, ki so se zbirali v varstvu Cerkve, je pač mnogo, mnogo bolečih mest, o katerih nikoli ne upamo dovolj pogumno in jasno govoriti. Če kdo o njih pove svoje odkrito mnenje, takoj začnemo z napadi in sumničenji o njegovi »pravočnosti«, resnica, ki je izpričana, pa vendar prav nič upravičena in pojasnjena, pa ostaja umazan madež in boleča rana na vsaj krščanski družbi. Pa ne samo zgodovina Cerkve in kristjanov, tudi današnja doba je polna vseh takšnih bolečin in težkih zablod. Vprašanje Španije, kjer so se katoličani dali izrabiti v čisto navadne in stremuške naklepe ozke družbe posameznikov, zahteva n. pr. končno vendar že razjasnitve. Resnica pač je, da so sodbe katoličanov tu silno deljene in da se je kaj težko odločati, pa vendar je in ostaja neizpodbitno dejstvo, da je Cerkvi in katoličanom zaletlost v političnih »mahinacijah« vedno le škodovala. Ako motrimo n. pr. prav slovenske »katoliške« časopise v njihovih simpatijah v Španiji, se moramo zgroziti nad pristranskim in naravnost neumno sufliranim poročanjem (in s to ugotovitvijo se nočem zavzemati za nikogar). Poglejmo Kitajsko in se znova ozrimo na naše slovenske »katoliške« časopise! Vprašanje razizma in boljše vize! Resnica pač je, da je n. pr. med slovenskimi vplivnimi »katoličani« mnogo takih, ki se z razizmom in političnimi metodami rasističnih »mislecev« čisto strinjajo, čeprav neprestano trdijo, da ni tako, in vsakega, ki razizem prav tako obsoja kakor komunizem in druge zablode, obsodijo in opsujejo s komunizmom in marksizmom. Vprašanje »korporacij« in katoliške Avstrije, ki je tako žalostno končala prav v drugem ekstremu: v nekatoliškem narodno-socialističnem razizmu! Vse to je le majhen pogled na velikansko gmoto teh vprašanj, v katerih bi n. pr. morali kristjani pač v prvi vrsti in najbolj vedno upoštevati svoje krščanstvo in šele potem morebitne politične ali celo osebne simpatije. Vprašanja, ki bi obravnavala razmerje slovenske »katoliške« skupnosti do krščansko-socialističnega delavstva, niti ne omenjam, ker bi ga bilo zanimivo podrobneje obravnavati.

In če se ozremo na zamujene trenutke v svetovni zgodovini in v raz-

voju življenja človeške družbe, bomo lahko ugotovili prav jasno (če se gleda resnice ne bojimo!), da smo vedno le navadno capljali za drugimi in jim sledili šele tedaj, ko smo spoznali, da je, kljub našim naporom, da obrnemo tek časa drugam, družba vendar šla za resnico in k resnici. In prav tedaj, ko smo najbolj kričali, da gredo vsi ti od Kristusa in proti Kristusu, so šli ljudje vendar le h Kristusu in tja tudi prišli, ker so šli k resnici; mi pa smo prišli navadno šele tiho za njimi in potem hoteli biti kljub velikanske-mu bremenu lastnih grehov učitelji in vodniki.

Kljub vsemu ozkemu gledanju »sodobnih elitnih katoličanov« se moramo dobro zavedati vsi, da nam mora biti resnica vedno prvi in najbolj važen kriterij za uravnavanje svojega življenja, kajti trdno vemo in smo prepričani, da je le Kristus edina Resnica, ki more svet voditi in h kateri mora človek priti! Seveda je pa še tu vmes ona prisposoda o »ovcah«, ki niso iz tega hleva, v kateri je križani Brat govoril tudi o mnogih katoličanih in kristjanih.

Potrkati se bomo morali močno močno ob premišljevanju težav in nasprotij, ki vstajajo proti krščanstvu, in dejati vendar že enkrat: »Naš greh! Naš veliki greh!« — k.

Do naših krajev

Celje

Spor, ki se je pojavil pri nekaterih mizarskih podjetnikih, bo, vsaj tako upamo, le poravnal. Sicer se še ni nič uredilo, toda naša vztrajna volja je, delati tako dolgo, da bodo vsi mojstri vendar enkrat uvideli, da kolektivna pogodba ni tukaj za to, da bi se sedaj nekateri maščevali nad svojimi dolgoletnimi delavci, ampak za ureditev skrajno slabih razmer, ki niso v čast celjskim mizarskim podjetjem. Tudi so popolnoma odveč očitki pomočnikom, češ, ti in ti si kriv, da je prišlo do tega. Če hočemo iskati krivca, potem ga bodo mojstri našli pri sebi, saj se pomočniki gotovo ne bi organizirali, če ne bi imeli tako nizke plače. V ta spor se je sedaj zapletlo še mizarsko podjetje Sodin, ki je tudi odpovedalo službo organiziranemu delavstvu. Tako ima sedaj organizacija zadosti vzroka, da prosí mestno načelstvo za novo uradno razpravo. Mi ne odnehajmo! Pomočniki zahtevajo samo to, kar jim po pravici pripada!

Mizarski pomočniki! V petek (nocoj) imamo v zbornici sestanek. Pridite vsi! Tudi okoliški pomočniki naj pridejo!

Medvode

Skupina papirničarjev JSZ bo imela v nedeljo 18. septembra ob 8 zjutraj pri tov. Knificu v Goričanah svoj redni članski sestanek. Na tem sestanku bo govoril o položaju papirniškega delavstva tov. Pangeršič iz Vevč. Razpravljali bomo tudi o drugih važnih zadevah. Vabimo vse člane, da se tega važnega sestanka udeležijo. — Odbor.

Radomlje

Poročila sta se iz naše skupine tov. Rusjan Florjan in Kovačič Marija. Želimo jima na novi življenjski poti veliko sreče in božjega blagoslova.

Kamnik

V nedeljo 4. septembra se je poročila članica naše skupine tov. Starin Tončka s tov. Staretom Francem. Želimo jima mnogo sreče in božjega blagoslova.

Nazarje

Skupina lesnega delavstva v Nazarjih priredi 18. septembra izlet k Mariji Pomagaj v Novi Štifti. Ob 9 bo tam božja služba, ob 10 pa delavski setanek. Prišel bo zastopnik centrale. Vabimo vse tovariše bližnjih skupin: Kamnik, Stahovica, Ljubno, Celje in od drugod, da se nam pridružijo.

Hrastnik

Pred tremi meseci je pričelo stavbno podjetje ing. Dukič in drug iz Ljubljane na Dolu v bližini posestnika Drakslerja z izkopavanjem rova, da pridejo do novega ležišča premoga. Pri teh delih so zaposleni po večini bivši rudarji TPD-e iz Hrastnika. Pritožujejo pa se, da so slabo plačani. Vozači zaslužijo 26, 28, 32—35 dinarjev na šiht, kopači 40 din. Število za-

Občni zbor Strokovne zveze viničarjev

V nedeljo 4. septembra se je vršil v dvorani Katoliškega doma v Ljutomeru občni zbor Strokovne zveze viničarjev. Zbrali so se delegati vseh včlanjenih skupin, da slišijo poročila načelstva in si postavijo smernice za prihodnje delo v organizaciji. JSZ-o je zastopal tov. Jurač iz Celja, ki nam je orisal celotni položaj slovenskega delavstva, cilje in naloge za prihodnost ter nam sporočil, da je vse delavstvo, združeno in organizirano v JSZ-i, z vsem srcem in zaskrbljenostjo pri viničarjih, najbednejšem stanu Slovenije. Delegati posameznih skupin so v svojih poročilih prikazali celo vrsto najbolj žalostnih slik iz življenja našega stanu ter storili sklep, da bomo delali še s podvojenimi močmi za rešitev našega obstoja.

Občni zbor je sprejel tudi spomenico za kr. bansko upravo, da se čimprej uredi vprašanje naših mezd, ki so sramotno nizke: 2—7 din za 10 urno delo na dan.

Na občnem zboru je bil tudi zastopnik Krščanske delavske mladine iz Ormoža. Na njegovo pobudo smo storili

tudi sklep, kako bomo organizirali in vzgajali našo viničarsko mladino.

V načelstvo smo izvolili naslednje tovariše: Mir Andrej, Ribič Avgust, Kosič Janez, Pučko Jožef in Korošec Slavko. Občni zbor nam je dal novih moči, je naše vrste še bolj strnil. Zdjaj bomo k delu pritegnili še mladino. Kdor ima mladino, ima prihodnost. In prihodnost mora biti naša!

Spomenica kr. banski upravi

Zvedeli smo, da je ministrstvo za socialno politiko pred kratkim izročilo vse naše številne spomenice in resolucije glede službene stalnosti, socialnega zavarovanja in predvsem uredbe o minimalnih mezdah v reševanje kr. banski upravi. Obenem smo zvedeli, da se že pripravlja načrt za uredbo o minimalnih mezdah za poljedelsko delavstvo in viničarje, ki so zaposleni na ozemlju dravske banovine.

Kljub temu, da tako uredbo sami zahtevamo in željno pričakujemo nje-nega uveljavljanja, pa se poleg tega upravičeno bojimo, da bi mogla zaradi nepoznanja delavskih razmer ali samo zaradi enostranskih informacij iziti uredba o minimalnih mezdah taka, ki bi mogla peščici srednje dobro situiranih družin še kaj odvzeti, velikanski večini viničarjev pa ne bi prinesla nobenega izboljšanja tako žalostnega položaja.

Da se kaj takega ne zgodi, zahtevamo da banska uprava, preden o tej zadevi dokončno odloči, zasliši tudi zastopnike viničarskega delavstva, zlasti njihovo zakonito predstavnico, Strokovno zvezo viničarjev.

Naša bojazen je upravičena tudi zaradi tega, ker vemo, da so imeli naši delodajalci-vinogradniki že večkrat priložnost, da so odločilnim oblastvom izrekli svoje odklonilno stališče proti omenjeni nameravani odredbi.

Na zahtevo zastopnikov viničarskega delavstva iz 18 okrajev, to je iz ljutomerskih, štrihovskih, ormoških, haloških, mariborskih, gornjeradgon-skih vinorodnih krajev, zbranih dne 4. septembra t. l. na 18. rednem občnem zboru Strokovne zveze viničarjev v Ljutomeru, smo sklenili poslati to spomenico kr. banski upravi s prošnjo in zahtevo, naj se pri sestavi načrta uredbe o min. mezdah vzame za osnovo v celoti načrt, ki ga je naša zveza predložila ministrstvu za socialno politiko, in da banska uprava pokliče zastopnike viničarskega delavstva na posvet o načrtu nameravane uredbe.

Iz centrale

10. september je minil, toda vseh odgovorov za naročila delavskih koledarčkov še nismo dobili. Tajniki, pohitite z odgovori in ne ovirajte dela!

A. P.:

Zelena zgodba

I.

Prečastitemu gospodu profesorju, ki je bil v svojem poklicu najbrž premalo zadovoljen, se je nekega jutra zazdelo, da ima voditeljske sposobnosti. Počasi je svoje misli razpredel. Najprej — je ugibal — bi zagrabil tole delavsko organizacijo. Tam sedem na prvo mesto, kakopak. Potem zlezem v centralo. Priznan sem kot dober taborski govornik. Povsod bom upoštevan faktor, vse bo poslušalo moj glas. Moj korak bo silil sam od sebe kvišku in sam ne bom vedel, kdaj se bom znašel za voditeljsko mizo. Delavci so kimavci, posebno naši, in s hvaležnimi obrazi in srci bodo gledali name, ko bom sedel na nekoliko vzvišenem stolcu, deleč na levo in desno svojo priznano milost, presladek smehljaj.

Ampak ni in ni šlo vse tako lepo po sreči. Delavci niso hoteli biti kimavci. »Lepo, gospod profesor«, so mu povedali, ko se je začel siliti v ospredje. »Lepo, da se zanimate za socialna vprašanja in delavske razmere. Potrebujemo v svojih vrstah izobražence, da moralno podpro naše zahteve s svojo uvidevnostjo. Toda, oprostite, voditeljev pa ne potrebujemo. Pri nas smo vsi enaki. Naša organizacija je, morebiti ste to pozabili, postavljena na demokracijskih načelih in osnovah. Ker

smo zelo, zelo daleč od fašizma, voditeljev ne potrebujemo...«

Gospod profesor, ki se je bil že gledal v voditeljski glorioli, je pograbil klobuk in pelerinino in zaloputnil z vratmi za seboj. Zunaj je še skoroda zaklel, tako ga je ujezilo to neprižnanje. In nasiloma si je zmisli: »Zdaj smo se načelno ločili! Začem bom z vami boj, mesarsko klanje, in ne bom odnehal prej, dokler vam organizacije ne razbijem! Uničim vas!«

Škripaje z zobmi je stopil na ulico. Še je grozeče zažugal z roko, potem pa je izginil za ovinkom. V vetru je le še pelerinina frfotala za njegovim korakom. In strašna ločitev duhov se je začela.

II.

Prečastiti gospod profesor je seveda že drugi dan začel zbirati okrog sebe svoje pristaše. A ni šlo in ni šlo. Pridobil je dve ali tri šivilje, ki jim je zabičal, da se bomo t a m, seveda tam, navzele brezverskega in celo protiver-skega duha. Ti pravijo, da so krščanska organizacija? Komunistična hidra so! Španija na slovenskih tleh! Še malo, pa bodo začeli požigati cerkve in moriti duhovnike! Križe v družbi z nemarnimi marksisti in ostalim sračjim gnezdom tako že podirajo! Ti da so kristjani? Najnevarnejši elementi so, ker stoji za plotom! Le poglejte jih, volkove v ovčjih kožuhih, kako se jim svetlikajo brezverske oči! O, pobeljeni grobovi, da vas je mogla roditi ver-

Strokovna poročila

Kolektivna pogodba pri Kamniški korporaciji

Jugoslovanska strokovna zveza je že pred začetkom poletja predložila meščanski korporaciji v Kamniku zahtevo, da se za njeno lesno delavstvo sklene kolektivna pogodba. Ze pred dvema mesecema je bila prva tozadavna uradna obravnava na okrajnem glavarstvu v Kamniku. Zastopniki podjetja so takrat izjavili, da je zavoljo stagnacije na lesnem trgu, dokler ne nastane zboljšanje, nemogoče sprejeti delavske zahteve, posebno ne zvišanje plač.

Ker je imela JSZ takrat tudi še več drugih mezdnih gibanj po lesnih podjetjih, in ker smo pričakovali vesti o zbolšanju lesnega trga, JSZ ni zahtevala takoj druge razprave, temveč je počakala, da pokaže korporaciji, da so druga podjetja v stanu povišati svojemu delavstvu plače. Ko je bil dosežen uspeh v Jurkloštru, Gračnici, Preserjah in Planini pri Rakeku, in ko smo dobili vesti, da svetovni lesni trg kaže zboljšanje, je JSZ zahtevala drugo uradno poravnalo razpravo, ki se je vršila dne 30. avgusta na glavarstvu v Kamniku. Ta razprava se je enako kot prva končala z neuspehom, ker so zastopniki podjetja pristali sicer na sklenitev kolektivne pogodbe,

odklonili pa kakršno koli zvišanje sedanjih plač, dokler se pri nas dejansko ne pokaže zboljšanje na lesnem trgu. S tem je bila poravnala pot oblasti izčrpana in je imelo delavstvo prosto pot v stavko. Ker je pa želja JSZ-e, da se izogne skrajnega boja, delavstvo je bilo pa odločeno, ako ne doseže poviška, iti v stavko, je zastopnik JSZ-e predlagal še eno razpravo, ki bi se pa vršila brez sodelovanja oblasti.

Na tej razpravi so po dolgih pogajanjih zastopniki podjetja pristali na splošni povišek plač za pet odstotkov in še nekaterim delavcem, katerih plače so sorazmerno z ostalimi plačami prenizke, se iste zboljšajo za 10 par.

Ker gredo delavci povsod v popustitvi pri svojih tako upravičenih zahtevah do skrajne mere popustljivosti, samo da se izognejo najskrajnejšega boja, so tudi v tem primeru naši tovariši v Stahovici na sestanku to povišanje sprejeli, vendar pa samo kot začasno in čim se pokaže pri nas dejansko napovedano zboljšanje lesnih produktov, zahtevajo ponovno zvišanje.

O kolektivni pogodbi bomo pa v prihodnji »Pravici« nekoliko napisali.

Obupen položaj progovnih delavcev

Zasluzki našega industrijskega delavstva so zelo nizki — še slabše pa je v tem pogledu z delavci, ki so zaposleni kot progovni delavci pri naših državnih železnicah. Če se tedaj borimo in zahtevamo pravičen in pošten zaslužek za industrijske delavce, je povsem razumljivo, da je to treba zahtevati tudi od državnih ustanov. Le te bi kot državne ustanove morale še toliko bolj in prej svoje uslužbenke plačati duhu in stanu primerno.

Opazamo pa, da je prav obratno res. Tako zaslužijo progovni delavci po 27 — 24 — in 20 din na dan, poleg tega pa so v mesecu zaposleni samo po 20 dni. Progovni delavec, oče 10-članske družine z 8 otroki, najstarejši je star 10 let, zasluži mesečno 540 din, od tega ima še odbitek 24 din za bolniško blagajno 56 din provizijski fond, 10 din razlika oziroma doplačilo za provizijski fond — skupaj 70 dinarjev, poleg tega odplačuje posojilo, katero je vzel, da je za zimo oblekel družino, po 60 din na mesec, tako da mu ostane od zaslužka 540 din samo še 410 din. Ta znesek ne zadostuje za hrano delavca samca, kaj šele za 10-člansko družino.

Gospodje s 5 ali 10 tisoči mesečnih dohodkov bi morali za nekaj časa poskusiti, kakšno je življenje družin progovnega delavca. Prav gotovo bi po-

tem ti zaslužki izgledali precej drugače.

Naše železnice so visoko aktivne, zato je naravnost nečuvno, da se plačujejo plače, ki so daleč pod eksistencijskim minimumom.

Ali smo res popolnoma otopeli za vsako pravico, ali so res najprej dobički, ki jih žal niti naša Slovenija ne uživa in potem dolgo nič, nakar šele pride na vrsto progovni delavec, ki prejme od tega za svoje težko in naporno delo delež, ki je bolj podoben miloščini kot poštenemu zaslužku. — Kdaj bo tega konec?

Dol pri Ljubljani

Sestanek naše skupine bo v nedeljo 25. septembra ob 8 dopoldne v gostilni pri Jozelnu v Dolskem. Pogovorili se bomo o novi uredbi za brezposelne podpore in o tekočih stvareh. Pridite gotovo vsi!

Ljubno

Ustanovni občni zbor naše žagarske skupine bo v nedeljo 18. septembra ob pol 2 popoldne v gostilni Mecenovci v Radmirju. Ker bomo slišali tudi poročilo o poteku razprave za zvišanje naših plač, ki se bo vršila v soboto 17. septembra, se gotovo vsi udeležite. — Pripravljajni odbor.

Časopisi pišejo:

»TEMPS PRÉSENT« razpravlja o 40 urnem delavniku v Franciji s stališča krščanskih delavskih zvez. Potem ko dokazuje s tehničnimi razlogi, zakaj so ukrepi vlade nezadostni za poživitev gospodarstva, pravi o nespornemu med predsednikom vlade in delavskimi organizacijami (ki branijo 40 urni delavnik): »Priznati je treba, da se morejo delavske organizacije še vedno upravičeno bati, da bo vladno podaljšanje delovnega časa končno privedlo do upostavitve stanja, ki bo določalo skrajšanje (ali podaljšanje) delovnega časa samo po potrebah proizvodnje, s tem pa usužnjevalo človeka stroju in prineslo novo maščevanje gospodarskega liberalizma.«

»AUBE« piše o rasizmu 1938 in pri naša pregled mnenj drugih listov in skupin. Protestantški duhovnik Boegner piše v »Figaro«, da so protestantski in pravoslavni cerkveni zastopniki že na kongresu v Oxfordu julija 1937 obsodili rasizem in jim obsodbe ni treba ponavljati. V listu »Marianne« razpravlja o tem pozitivističen učenjak in se v svoji sodbi pridruzuje papežu in pravi: »Kultura ni ujetnica državnih mej, niti mej organizma ali naroda. V svojem prehajanju od rodu do rodu se širijo njene pridobitve tudi od naroda do naroda. Tako se ustvarja enotnost po svetu in človeštvo lahko upa, da se bo nekoč združilo v eno telo.«

»TEMPS PRÉSENT«, Pierre-Henri Simon, ki se je udeležil kongresa Pax Romane na Bledu, objavlja članek o svojih vtisih. Slovenijo in Gorenjsko imenuje »svežo jezersko in gorsko pokrajino« in tu je doživel lepote, ki so bile »najbolj milobne in pomirjajoče, kar jih je mogoče videti«. Kongres je obravnaval naloge katoliškega dijaka ob komunizmu. Zanimajo nas mnenja, za kakšno metodo dela so se zborovalci in predavatelji izrekli, kakšen naj bo način boja sodobnega katoličana. P. H. Simon podaja na kratko vsebino svojega referata: »To metodo — je bilo rečeno in večinoma so to odobraval vsi — ne smemo iskati na strani sile in zatiranja. Nepopustljivo nasprotovanje zmotam nauka mora spremljati živ duh ljubezni in pravičnosti do oseb; borba proti komunizmu ne opraviči vsega, in še posebno zatekanje k civilni sili ni opravičljivo, razen v izjemnih in čisto izrednih primerih. In najbolj učinkovito sredstvo za delo proti komunizmu je delo za popravo socialnega nereda, ki podpira njegov razvoj. (Tu, se nam zdi, so morali nekateri pripadniki in predstavniki naših najbolj glasnih besednih pobijalcev komunizma, ki danes pri nas stojijo na straži ali se bore proti njemu — precej zmajevati z glavami, če se jim morda ni vsaj malo posvetilo.) To predpostavlja pri mladih razumnih skrb, spoznati do dna socialni nauk Cerkve, pa tudi poglobiti in razviti s tem, da se neprestano primerjajo konkretnim realnostim gospodarskega

in socialnega življenja in s tem, da si prizadevajo tehnično določiti, kakšne zaključke je treba potegniti iz teh načel za vsak trenutek in za vsak kraj. (Tu se morda spomnimo na izjave nekkih listov pri nas, celo akademskih in katoliških o — fašizmu!) Toda vsa ta akcija razumske narave bo prazna, če se ne hrani pri močnem žarišču duhovnega življenja in če ne meri najprej na to, da pridobi duše za Kristusovo stvar.«

Simon omenja, da so imeli Francozi na kongresu važno vlogo, kar je razvidno tudi iz nekaterih zaključkov, iz katerih vidimo velik vpliv francoske katoliške sodobne misli — tako zelo različne od tiste, ki jo vidimo doma. Zakaj ta vpliv? »Zato, ker je v sodobni zmedbi idej in strasti francoska politična misel tista, ki se zdi najbližje katoliški misli, in način dela teh francoskih katoličanov je tisti, ki se zdi najbolj podoben duhu Cerkve in želji hierarhije. Zavreči vse totalitarne skušnjave, izogniti se komunizmu, ne da bi žrtvovali osebno svobodo malikom fašizma in rasizma, in zato pospeševati politiko socialne pravičnosti in mednarodnega reda: taka je glavna linija francoske politike. Kdo bo oporekal, da ta linija ni najbolj podobna katoliški Cerkvi? Na drugi strani potrditi prvenstvo duhovnih koristi in sredstev, postaviti pridobitev duš nad pridobitve oblasti, skrbno se izogibati vsakemu kompromitiranju cerkvene politike — taka je skrb večine francoskih katoličanov.« Nato se dotakne Simon s e n c, ki jih je srečal na kongresu. Prvič govori o nerazumevanju, ki ga goji večina katoliških študentov do pravega reševanja komunističnega vprašanja, drugič pa o težkem vprašanju nacionalizma, ki je treba njihovim pravičnim zahtevam zadostiti, vse pretiranosti pa razgaliti. — Slišali smo, da se večina naših kat. akademikov poučnega kongresa ni mogla udeležiti. Ali bo tista peščica, ki je tam bila, odnesla kakšen dobiček?

»MI MLADI BORCI« so zelo hudi na francoske katoličane, ki pripadajo personalističnemu gibanju. Imenovali so jih že »kulturene boljševeke« in podobno. Pred kratkim so obsodili za personalista tudi slovečega pisatelja Bernanos, ki je izdal knjigo, v kateri govori o Spaniji. Bernanos doslej še ni pisal v nobeno personalistično glasilo in tudi sicer ni nastopil skupaj s personalisti. Zato smo radovedni, odkod imajo »Borci« svoje prepričanje o njegovem personalizmu. Pa ne menda samo zato, da so lahko potem napisali, da nauki, ki jih daje kritika Bernanosu, veljajo tudi slovenskim pisateljem, »ki bolehalo na podobni boleznih in širijo pri nas podobno, a katoliškemu svetu tujo učenost?«

Na kongresu »Pax Romane«, ki se je vršil pred kratkim v Sloveniji, je predaval tudi P. H. Simon o katoliškem socialnem nauku. »Borci« poročajo v svoji 52. številki na dveh mestih o tem predavanju in pravijo: »P. H. Simon, ki je podal socialni nauk Cerkve...« »Borcem« gotovo ni znano, da spada P. H. Simon med najvidnejše personaliste in sodelavce od »Borcev« obsojenega »Esprit«. Zato upamo, da bodo preklicali svojo obljubo v isti številki: »Podrobneje bomo podali njegova izvajanja na drugem mestu.« — (Morda smatrajo za podrobno poročilo 14 drobnih vrstic na drugi strani.) Kajti kako naj nas poučuje »kulturni boljševeke« o katoliškem socialnem nauku?

»SLOVENSKI DELAVEC« piše: »V prepričanju, da je našemu malemu katoliškemu narodu zadostna ena delavska skupnost, ustvarjamo tako v njem za to skupnost enoten katoliški delavski stan. Poleg njega za nobeno drugo delavsko gibanje prostora ni. Vsak drug je po našem gledanju izven narodne skupnosti in zato tudi proti narodnim in praviim delavskim interesom.« S tem bi mi povezali besede, ki jih beremo nekaj vrstic pozneje: »Kadar bi moč zrasla, takrat gorje tistim, ki se ji ne uklonijo, zakaj z mnogimi besedami o svobodi pripravljajo najhujšo diktaturo.«

PRILIKA za tiste, katerim kolo služi za vsakdanjo potrebo! Dürkopp, Victoria, Wanderer so trpežna in močna kolesa, katerim smo znižali cene tako, da smo omogočili vsakomur nabavo. Izplača se vam priti na Jesenice v trgovino

MARIJA KRAŠOVEC
nasproti kolodvoru
Naše geslo je: Dobro in poceni!

na slovenska mati, ko se delate kristjane, v resnici pa ste najostudnejši rdečkanji! O, hidra, ki...

Šivilje so strmele v razvnetega gospoda profesorja z odprtimi očmi. Da, on že ve, saj je gospod profesor! Domislile so se velikanske nevarnosti, v katero jih je pahnilo brezvestno življenje zaplotniške krščanske strokovne organizacije, ki je prav za prav komunistična hidra. Hidra! Uh, to mora biti nekaj pregroznega! Ena od trojice se je ob tem čudnem izrazu tako stresla, da je zgubila zavest. V hipu je bila na tleh: omedlela je. Priskočili so hitro na pomoč, polagoma je odprla oči. »Bomo pokončali hidro?« je zastokala. Hiteli so zatrjevati, da ji bodo takoj, pri priči začeli sekati glavo od nemarnega rdečarskega trupa.

Pričeli so z organiziranjem lastne, edine prave krščanske in edino zveličavne delavske organizacije.

Gospod profesor je začel zborovanje, pozdravil navzoče itd. V nagovoru se je toplo spominjal nevzdržnega položaja slovenskega delavstva, ki mu je treba pomagati. »Jaz sem socialno čuteč človek in sem se odločil... zato ta prekranen sestanek... krščanska načela so tam, kjer smo doslej vedrili, jela popuščati... ne maramo Španije na slovenskih tleh... in zahvaljujem se vam...« Ženske so brisale nad prekrasnim govorom solze, gospod profesor je še sam začutil ginjenost, da si je moral z roko preko oči... »In sedaj, je nadaljeval ginjeno, »bomo volili pred-

sednika! Torej jaz sem predsednik! Avtoritativno je nato imenoval eno za tajnico, eno za blagajničarko, tretja pa je zastopala številno članstvo. A zdaj na agitacijo!

In so šle na posel z ognjem v očeh.

III.

V šivalnici je bilo nevzdrženo ozračje. Tam gospoduje že od nekaj ta strahota. Toda mladost prenese marsikaj. Navadi se nos, navadijo se pljuča, ničesar ne reče želodec... To je življenje! Sem gor na podstrešje pride malokdaj kak socialni organ. Okrožni urad in Inspekcija dela sta daleč. Toda dekleta bledih lic in upadlih oči vzdrižijo tu življenje. — Gospod šef gre na počitnice — zdaj je v modi Italija; lep je svet onstran jadranskih bregov. Delavke stradajo zraka, Bog pomagaj, bo že šlo...

Tovarišica tajnica je tu nekaj več. Ne dosti, le za nitko, toda oblast je le. Ob spominu na hidro ji postaja slabo. In se nagne do ušes podrejene šiviljice, mlade delavke, in poslanstvo zoper hidro se prične. »Veš, me smo se organizirale, gospod profesor je z nami, voditelj je naš. Pridi k nam, pustj Krekovec, ki so brezverska komunistična drhal!« Oči poslanke in vnete govornice žre. Ni to od slabega zraka, to je od vneme za novo organizacijo. Gleda in čaka, kakšen bo odziv. Delavka, mlado dekle, skoraj otrok, še polnih lic, razmišlja. »Ne morem«, pravi, »prav zdaj

bijemo trd boj za zboljšanje našega položaja; sredi borbe smo, pa bi se cepili za prazen nič! Kaj nas briga Španija! Tu iščimo pravice! Zdaj smo na poti! Kdor cepi delavske vrste, je delavski sovražnik! Brezverska hidra smo mi? No, vi ste pa norci! Osl! Poklekni in zahvali Boga, da vas ni več! Vsaj ne morete škodovati!«

»A, tako? Mar ne veš, da sem jaz zate oblast? Ze dobro! Pazi se! Da veš: storili bomo vse, da boš ob kruh! Zapomni si to!«

Tako hodi od prve do druge, od druge naprej. Po vsej šivalnici grozi. Za njo hodi še tovarišica blagajničarka. Tudi ona je oblast, za nitko ali dve večja in višja od drugih tovarišic. In vsaki ponavlja: »Storila bom vse, da te bodo vrgli na cesto, če se pri nas ne organiziraš!«

Gospod šef ima lahek položaj. Vse zve. Italija mu je dala svežih sil, da bo mogoče vzdržati v rokah vajeti plodnosnega podjetja. In doma... g. šef se smehlja pomoči lojalnih delavcev in delavk, ko marsikatera, vržena iz službe, zastonj ugiblje, odkod ta plaz nesreč...

Gospod profesor se je marsikaterikrat zamislil nad debelo knjigo o socialnem vprašanju. Tole bo lepo — je včasih pomislil — omeniti jutri na predavanju moje organizacije. Živa ljubezen naj prevzema delavske ude — a nekoliko trpljenja na tem svetu bo pridobilo večje zaslužnje delavstvu nad zvezdami...

Odmev kamniškega nastopa

Naš nastop v Kamniku je napravil posebno v zelenem taboru lud preplah, toliko hujši, ker so bili priča našega nastopa tudi nekateri odlični prijatelji in zagovorniki ZZZ. Zmeda, ki je zaradi tega nastala, je dobila odmev tudi v »Slovenskem delavcu«, ki po toči takole zveni:

Na različna vprašanja, zakaj se nisimo udeležili narodnega tabora v Kamniku, sporočamo: Narodni odbor nas je na omenjeni tabor povabil s sledečim povabilom: »Dne 4. septembra 1938 se vrši v Kamniku velik narodni tabor, združen s proslavo 20 letnice Jugoslavije in odkritjem spominske plošče generalu Rudolfu Maistru, ki je bil kamniški rojak. Ker je ta prireditev zamišljena v velikem obsegu in stoji pod pokroviteljstvom naših voditeljev notranjega ministra dr. Korošca, škofa dr. G. Rožmana, prosimo, da bi tudi organizacije, včlanjene v naslovni zvezi, bile častno zastopane na taboru. Prosimo nadalje, da naslov odredi posebnega zastopnika, ki bo tabor pozdravil. Pozdrav naj bo čim krajši, da se cela prireditev preveč ne zavleče. Javite nam, kdo bo pozdravil in s kakimi besedami. Z Bogom za narod! — Na to povabilo smo odgovorili: »Prejeli smo vaš cenjeni dopis z dne 20. t. m. Dobro se zavedamo važnosti prireditve narodnega tabora, zato smo na seji predsedstva dne 2. t. m. sklenili, da se tabora ZZZ udeleži naš predsednik tov. Preželj France, ki bo tabor pozdravil v imenu slovenskega katoliškega delavstva. Bog živi! — In ker je bil predsednik medtem zadržan, smo poslali pripravljalnemu odboru sledeči dopis: »V zvezi z nedeljsko proslavo dvajsetletnice osvobojenja v Kamniku vam vljudno sporočamo, da bo istega v imenu Zveze združenih delavcev pozdravil namesto tov. Preželja Franceta tov. podpredsednik Pirihi Milko. Vsebinsko pozdrava vam po vaši želji priloženo pošiljamo. Bog živi! — Naš podpredsednik tov. Pirihi Milko se je pred taborom zglasil pri predsedniku pripravljalnega odbora g. županu Nandetu Novaku; ta mu je pa izjavil: »Na sinočnji seji smo sklenili, da se pozdravi ne bodo vršili, ker bi se preveč zavleklo.« Tov. Pirihi mu je to verjel, ker se je zborovanje itak pozno začelo. — Ko pa je g. Novak zborovanje otvoril, so se za njim vseeno vrstili pozdravni govori, in sicer so nastopili zastopnik dijaške zveze »Bistrica«, »Kmečke zveze« itd. Tov. Pirihi je zato ponovno interveniral, ali kakor hitro ga je g. Novak zagledal, mu je dejal, da so pozdravni govori zastopnika JSZ-e pregledali in ta ne bo nič takšnega govoril, kar nam ne bi bilo všeč, sicer pa bo itak govoril v imenu krščanskega delavstva. Vendar je pa zastopnik JSZ-e v svojem govoru močno podčrtal, da govori v imenu krščanskega socialističnega delavstva, in imenovano frazo večkrat ponovil. Pripominjamo še, da se je med odličniki na tribuni nahajal tudi urednik Slovenca g. dr. Ahčin, ki je na vprašanje, zakaj med pozdravnimi govori ni zastopnika katoliškega delavstva, dobil odgovor, da ZZZ ni. Vendar moramo ugotoviti, da so bili na taboru tudi člani naših podružnic iz kamniškega okraja, kjer imamo 4 podružnice s čez 300 člani.

Več stvari je pri tej zadevi omembe vrednih. Kolikor nam je znano, so pozdravljali le zastopniki skupin, ki so se samostojno udeležile tabora. JSZ je bila do lastnega pozdrava popolnoma upravičena, saj je bila največja skupina, močnejša ko vse ostale skupaj. ZZZ na prireditvi ni bila zastopana. To je sicer škoda, saj bi marsikdo rad

videl tistih 500 njihovih članov iz kamniškega okraja in prav gotovo bi tak nastop ZZZ kaj blagodejno vplival na tiste, ki jim je padala megla na oči ob pogledu na dolge vrste krščanskega socialističnega delavstva. To je bila prva napaka zelencev. Da njihov govornik ni prišel do besede, je samo nasledek te prve napake.

Drugo je zadeva z zastopstvom katoliškega delavstva. »Slovenski delavec« se moti, če misli, da katoliško delavstvo na taboru ni bilo zastopano. Bilo je, in še prav močno zastopano, saj je bilo tu 736 članov JSZ-e. Tudi g. župan Nandeta Novak je prav storil, ko je v uvodu pozdravil tudi »katoliško delavstvo, organizirano v Jugoslovanski strokovni zvezi«. Zaradi tega je bila popolnoma odveč tudi intervencija dr. Ahčina, glavnega urednika »Slovenca«. Popolnoma brez koristi je

bil tudi molk »Slovenca« in »Slovenskega doma« o našem nastopu. Ze to samo dovolj dokazuje, da je prišla intervencija dr. Ahčina zares iz srca in da imajo zelenci v njem dobrega prijatelja in zagovornika.

Seveda pa mora sedaj »Slovenski delavec« nekemu naložiti krivdo za vso to točo. Spravil se je na g. župana Nandeta Novaka. On seveda pri tej zadevi ne nosi nobene krivde. Glavno krivdo nosijo zelenci sami, ker jih ni bilo blizu — še večjo pa katoliško delavstvo, včlanjeno v JSZ-i, ki ni hotelo ostati doma, ampak se je odzvalo povabilu pripravljalnega odbora in kamniškega okrožja JSZ-e.

»Slovenskega delavca« zvonjenje po toči pa je res prišlo prepozno. Ker pa že »Slovenski delavec« trdi, da so bili tudi njegovi pripadniki v Kamniku, smo veseli, da jih kljub skrbnemu iskanju nismo mogli najti. Pa še kar 300 jih je v kamniškem okraju! Kje so se neki potikali?

Razgled po svetu

Mednarodni položaj

V zadnjih dneh je postalo še očitnejše, da je ves položaj v rokah voditeljev angleške in nemške politike. Angleži so prisiljeni do vedno večje jasnosti. Njihov zunanji minister mora proti svoji volji govoriti vedno glasneje in odločneje. Konflikt s Češko bi pomenil nedogledne posledice v vsem britanskem imperiju. Zato je razumljivo, da se Angleži vedno bolj odločajo za jasen odpor proti Nemcem, posebno po zaključku Hitlerjevega govora v Nürnbergu.

Končni govor Hitlerja je kljub mnenju nekaterih časopisov ustvaril mnogo jasnejšo podobo od dosedanje, kajti vsi politiki so dobro razumeli njegove nekatere taktične nejasnosti v govoru. Najbolj sta to razumeli Francija in Rusija, ki zadnje dni nič več ne govorita, ampak le zvišujeta mobilizacijske kvote. Francija postaja notranje vedno bolj enotna, čut življenjske ogroženosti jo navdaja. Pri njih se več ne govori o zavezniški dolžnosti do Čehov, ampak o nujni samoobrambi.

Češko državno vodstvo kaže z ljudstvom vred občudovanja vredno zre-

lost. Ni ga bilo še slovanskega naroda, ki bi bil tako zavestno in enotno zbran in tako politično požrtvovalen za rešitev Evrope in veličino demokracije, kakor je danes narod Čehov. Čehi bodo nekoč še z večjim ponosom kakor danes kazali na velik in moder govor predsednika Beneša. V tem govoru nakazuje Beneš na novo sožitje državnih narodov z manjšinami in izraža zgodovinsko važno upanje, da bodo njihove demokratične postojanke posnemale vse prizadete države.

Nervozno življenje, ki je prevladovalo zadnje dni v Belgiji in Švici, to sta dve zahodni državi, ki sta najbolj govorili o nevtralnosti, o tako imenovani absolutni nevtralnosti. Obe sta hudno na straži in pripravljeni braniti svojo nevtralnost, kar je bilo slutiti pametnemu človeku že pred meseci.

Ostale države na jugu in vzhodu bodo iz te lekcije morale potegniti koristen nauk. Poleg tega se zanimivo vedeta Italija in Poljska, posebno zadnja, ki bo morala ubrati mnogo bolj slovansko pot.

Po naši državi

Vsa pozornost je sedaj obrnjena na razvoj zunanje politike. Vsi se zavedamo, da stojimo pred usodnimi odločitvami. Odločilo se ne bo samo, ali pride do nove svetovne vojne, ampak se bodo odločila tudi vprašanja, ki bodo neposredno dala pravec vsem notranjim politikam manjših držav v Evropi.

Ali je res vse ena celota? Minister dr. Krek je na prosvetnem taboru v Dobruhi razpravjal o ugovorih proti temu, da on in njegovi tovariši prihajajo na prosvetne tabore držat govore, in izjavil: »Onim, ki imajo take pomisleke, povem, da smatram vse naše javno življenje kot eno samo zraščeno organizacijsko celoto. Naši mladci in mladenke, članice in člani po mladinskih organizacijah, člani naših hranilnic in konsumov, možje, ki vodijo občine in tisti, ki odločujejo v državni politiki, vsi smo ena celota. In le tistega, ki je v vseh teh panogah z nami, imamo za svojega.« To so težke besede. Vsi se sicer zavedamo, da morajo vsi javni delavci delati poko-

ro za napake, ki jih naredi politični delavci, vendar je preveč zahtevano, da bi kar tako prevzeli tudi izrecno solidarno odgovornost kar v naprej zanje. Velikanska večina slovenskih kulturnih in drugih javnih delavcev tako odgovornost in povezanost odklanja.

»Slovenec« in demokracija. »Slovenec« je prinesel 7. septembra t. l. uvodni članek »Rušilci demokracije«, v katerem pravi tudi: »In to umazano brozgo najbolj sebičnih nagonov, strasti in teženj, ki se za silo med seboj začasno pobotajo, imenuje evropski socialistični tisk in framasonski podrepaniki socialistične levice, takozvani svobodomiselnih in liberalnih listi — demokracijo.« Iz celega članka se vidi, da »Slovenec« demokracija ni pri srcu, da z užitek kaže na njene zlorabe, ki so pri nedemokratičnih strankah prav tako običajne in morda že v večji meri. To ugotavljamo zaradi tega, ker je »Slovenec« o demokraciji imel že prijaznejše mnenje in ga bo še imel, kakor smo trdno prepričani.

Ocviki...

Andreja Križmana najnovejši utrinek: »Kaj pomeni znak kladivo nad križem? Kladivo razbija križ, socializem pa krščanstvo.« (Slovenski delavec, št. 36.)

K resolucijam Jugorasa piše glasilo Zveze združenih delavcev: »Navedene zahteve so popolnoma upravičene in se tudi naša ZZZ bori za njih uresničenje.« Ne pozabimo tega, morda bodo kdaj hoteli še tajiti!

Svojo največjo željo je »Slovenski delavec« izrazil v zadnji številki, ko se razburja nad našo stvarno kritiko nedoslednega pisanja nekaterih »elitnih« slovenskih katoliških listov, na koncu pa pravi: »Pravici se ne čudimo, predobro jo poznamo. Mi bi pa vendar radi vedeli, kdaj bo pri poklicanih mera polna.« Prav dobro vem,

kaj bi radi, toda take želje nas ne bodo preplašile, da ne bi vedno in ob vsaki priliki pisali resnice.

»Naš kovinar«, ki izhaja na Jesenicah, poroča med drugim, da je organizacija stavbinskih delavcev za Slovenijo (socialistična — op. pisca) doslej za vso Slovenijo enotno kolektivno pogodbo za vso stavbinsko stroko. Mi bi skromno pripomnili, da je k temu delu veliko doprinesla tudi JSZ.

V sončno Italijo na obisk k fašističnim sindikatom je odpotovala številna delegacija Jugorasa. Slovesno je bila sprejeta v Benetkah in Milanu, kjer je jugorasoovski pevski zbor ob sprejemu na kolodvoru zapel tudi fašistično himno »Giovinezza«. Kolikor nam je znano, se je izleta udeležil tudi predsednik ZZZ France Preželj.

«Volan»

Društveno poročilo

Volan bo kmalu imel 200 članov, kar lahko zaznamujemo kot lep napredek. Člani naj se zavedajo svoje dolžnosti in naj skrbijo, da še ostale poklicne šoferje pridobimo za organizacijo. Zato naj jim zlasti služi »Delavska pravica«. Ko jo prebereš, je ne vrzi v kot, ampak jo daj naprej svojemu znancu, da se tudi on seznanji z našim delom.

Naš tajnik tov. Jakomin Stane je odšel začasno v Maribor. Njegove posle bo pravljalo do vrnitve tov. Jane Ivan.

Že meseca maja smo predložili policiji v Ljubljani pritožbo in zahtevo kontroliranja tvorov. vozil. Za odgovor smo prejeli pisemce, v katerem bomo, naj navedemo konkretne primere. To smo tudi storili, a rezultata ni nobenega.

Stara in preobtežena vozila so vir nesreč

Ce pregledamo kroniko nesreč, takoj spoznamo, da velik del teh povzročijo slabe naprave na vozilih: izrabljene ali zamaščene zavore, zastarele in ne več uporabne krmilne naprave, slabe osi itd.

Križa je! To je res in lastniki nimajo dovolj sredstev za popravila takih vozil, še celo pa ne, da bi stara vozila zamenjali z novimi. Zaradi tega bi mi morali molčati in ne pisati o tem vprašanju. Ljudje si žele zaslužka. Zakaj naj bi jim mi šoferji škodovali? Naj služijo! Vsak ima to pravico!

Ali vsak ima tudi pravico do življenja in pravico, da ne postane pohabljenec. Da ne bo v napatje sebi in okolici, da ponesrečenec ne pripade v vzdrževanje drugim, ampak da naprej živi od svojih žuljev.

Zaradi tega je treba vzeti iz prometa vsa stara, izrabljena vozila, ker so ta vzrok pogostih nesreč. Pri takem vozilu ne vemo ne ure ne dneva, kdaj se bo kaj polomilo, kdaj se bo vozilo izneverilo šoferju, povzročilo nesrečo in neprecenljivo škodo.

Ce je človek navzoč pri vsakoletnih pregledih avtomobilov, se mora vprašati, ali so ti pregledi potrebni. Pri nas se pregledajo številke, plača denar, nekaj odtisov štampljk in zbegom. Pri stanju naših cest bi morali biti ti pregledi še posebno strogi. To zahteva varnost imetja in življenja.

Nič manj važna ni ta zahteva za Ljubljano (prim. pogoste karambole zaradi slabih zavore). Take ukrepe zahteva sam po sebi promet, ki je vedno večji. Brzina 30 in več kilometrov v Ljubljani tolerirajo, ne glede na to, da mora biti varnost pešcev, voznikov in šoferjev, posebno poklicnih šoferjev, zavarovana.

Prometno redarstvo bi moralo večkrat pregledati tudi tovorna vozila, ki so večkrat hudo preobtežena. Pravi čudež je, da zaradi teh preobteženih vozil ni več nesreč. Pod pretežkim tovorom kaj rade popustje zavore in nesreča je neizogibna.

Guštanj

Redna odborova seja naše strokovne skupine kovinarjev se bo v prihodnje vršila vsako prvo nedeljo po 15. v mesecu. Po potrebi pa jo bomo sklicali tudi 1. nedeljo v mesecu. Vse tovariše odbornike in funkcionarje skupin prosimo, da na sejo redno prihajajo in v polni meri izvršujejo svoje dolžnosti.

Križe

Skupina čevljarskih pomočnikov bo imela v nedeljo ob 9. dopoldne v gostilni Perko v Trziču sestanek. Pridite vsi in pripeljite še neorganizirane tovariše. Važno!

Delavska PRAVICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Izhaja vsak četrtek popoldne, v primeru praznika dan prej. — Uredništvo in uprava je v Ljubljani, Miklošičeva cesta 22-1. — Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo, Miklošičeva cesta 22-1 — Oglasi po ceniku — Telefon št. 4048. — Številka čekovnega računa 14.900

Posamezna številka stane 1 din. — Naročnina: za 1 mesec 4 din, za četrt leta 10 din, za pol leta 20 din, za celo leto 40 din. Naročnina za tuje države na mesec 7 din, na leto pa 70 din.

Odgovorni urednik Peter Lombardo, Ljubljana. Izdaja za konzorcij »Delavske pravice« Srečko Žumer, Ljubljana. — Tiska Zadržna tiskarna, Ljubljana, Tyršova cesta št. 17 (Maks Blejce)

SETNIKAR JOŽEF

mesar

Brdo 30, podružnica Glince
priporoča vedno sveže meso in lastne izdelke

KALČIČ ANTON

PEKARNA / DRAVLJE

se priporoča posebno operskemu delavstvu na Brdu